

Opgave 1 (50 punten)

BV X, gevestigd in Nederland, houdt 98% van de aandelen A Ltd, gevestigd in Ierland. BV Y houdt de overige 2% in A Ltd. De aandelen BV X en BV Y worden gehouden door BV M. BV X heeft de 98% aandelen in A Ltd. verworven voor € 100.000. BV Y heeft haar 2% verworven voor een bedrag van € 15.000.

BV X heeft een optierecht verleend aan de in Nederland gevestigde BV Z. BV Z is geen verbonden lichaam van BV X. Met het optierecht kan BV Z alle aandelen A Ltd. kopen voor € 10.000 zijnde de marktwaarde op het moment van verlenen van de optie, 1 januari 2007. Voor de verwerving van dit recht heeft BV Z een optiepremie van € 5.000 betaald aan BV X. De zaken bij A Ltd. floreren niet bepaald. A produceert hopeloos verouderde spelcomputers. Gelukkig brengt het feit dat de vennootschap is vrijgesteld van vennootschapsbelasting enige verzachting van de financiële pijn.

In verband met de beroerde situatie bij A Ltd. is BV M bereid geweest een lening aan A Ltd. te verstrekken van € 1.000.000. Voor A Ltd. functioneert deze lening als eigen vermogen. Ook BV Z was zo vriendelijk om een lening te verstrekken, zulks onder marktconforme condities voor een bedrag van € 500.000. De rentevergoeding op de lening aan BV M bedraagt 4% en de rente aan BV Z bedraagt 7%. De leningen zijn verstrekt op 1 januari 2007. Met de ontvangen gelden gaat A Ltd. aan de slag om een modernere versie van de spelcomputer te ontwikkelen. In het jaar 2007 werkt A Ltd. vlijtig en in de luwte aan haar plannen. Op 31 december 2007 betaalt A Ltd. netjes, zoals dat een goed schuldenaar betaamt, € 40.000 rente aan BV M en € 35.000 aan BV Z.

- a. Bespreek de relevante fiscale aspecten in 2007 voor alle betrokken vennootschappen.

In 2008 komt A Ltd. in zwaar weer terecht. De ontwikkeling wil niet echt vlotten. BV M en BV Z ontvangen wel hun rente, maar zien zich genoodzaakt de leningen af te waarderen tot € 600.000 respectievelijk € 300.000. In 2009 raakt alles in een stroomversnelling. BV Z kan de ellende niet meer aanzien en oefent haar optie uit. BV Z verwerft hiermee 98% aandelen van BV X voor het bedrag van € 10.000. De aandelen hebben op het uitoefentijdstip een waarde van nihil. BV Z koopt in 2009 ook de vordering die BV M heeft op A Ltd. voor € 600.000.

- b. Bespreek de relevante fiscale aspecten in 2008 en 2009 voor alle betrokken vennootschappen.

In 2010 zet BV Z haar "eigen" lening van nominaal € 500.000 om in aandelenkapitaal van A Ltd. Het belang van BV Z stijgt hiermee tot 99%. In 2011 is alle ellende voorbij. A Ltd. floreert als nooit tevoren en investeerders staan in de rij om A Ltd. te kopen. In dat jaar:

- verkoopt Z BV haar 99% voor de marktwaarde van € 99.000.000 aan een derde investeerder;
 - verkoopt Z BV haar vordering die zij in 2009 van BV M heeft gekocht voor € 1.000.000;
 - verkoopt ook BV Y haar belang in A Ltd. en wel voor € 1.000.000.
- c. Bespreek de relevante fiscale aspecten in de jaren 2010 en 2011 voor alle betrokken vennootschappen.

Opgave 2 (50 punten)

BV M houdt sinds 1 januari 2003 alle aandelen in BV D1, BV D2 en BV D3. BV D2 houdt op zijn beurt 50% van de aandelen in de niet in Nederland gevestigde BV KD. De overige aandelen BV KD zijn in handen van derden. De heren A en B zijn ieder voor 50% aandeelhouder van BV M. Alle BV's drijven ondernemingen in materiële zin. BV M heeft een vordering op BV D1 van nominaal € 1.000.000 en een schuld van nominaal € 1.000.000 bij BV KD. Zowel de vordering als de schuld van BV M zijn ontstaan uit een overeenkomst van geldlening en hebben zakelijke voorwaarden (rente 5%). Met de lening bij BV KD heeft BV M alle aandelen BV D3 gekocht. Vanwege de slechte financiële situatie bij BV D1 heeft BV M de vordering op enig moment afgewaardeerd tot € 500.000. ^M

- a. Geef de fiscale implicaties van het vorenstaande voor BV M.

BV M, BV D1, BV D2 en BV D3 vormen per 1 januari 2007 een fiscale eenheid. De vordering van BV M op BV D1 heeft op dat moment een fiscale boekwaarde van € 400.000. BV D2 heeft een buitenlandse vaste inrichting die voorheen werd gedreven door BV M. In die tijd maakte de vaste inrichting alleen maar verliezen. BV D2 is daarom een zogenoemde 13c-deelneming is van BV M. Op het voegingstijdstip is de fiscale boekwaarde van de aandelen BV D2 € 100.000 en de waarde in het economische verkeer € 400.000. Het op dat tijdstip nog in te halen verlies bedraagt € 500.000.

- b. Welke gevolgen brengt de vorming van de fiscale eenheid mee voor BV M?

De fiscale eenheid maakt in 2007 een belastbare winst van € 800.000. Deze winst kan als volgt over de gevoegde lichamen worden verdeeld: M + € 400.000, D1 -/ € 200.000, D2 + € 100.000, D3 + € 500.000. BV D1 heeft als enige voorvoegingsverliezen, en wel uit de periode 2003-2006 van in totaal € 900.000. Op 1 juli 2007 is een tot het vermogen van BV D1 behorend een pand met een fiscale boekwaarde van € 500.000 voor de waarde in het economische verkeer van € 1.000.000 overgedragen aan BV D3. Op het pand wordt 3% per jaar afgeschreven.

- c. Hoeveel winst heeft BV D1 in 2007 beschikbaar voor de verrekening van het voorvoegingsverlies?

Ook tijdens het bestaan van de fiscale eenheid gaat het BV D1 niet voor de wind. Op 1 januari 2010 wordt BV D1 ontvoegd. De aandelen BV D1 worden op die datum verkocht aan de heer C. Het door BV D1 aan BV D3 overgedragen pand heeft op het ontvoegingstijdstip een waarde in het economische verkeer van € 1.100.000. BV D1 heeft na de ontvoeging nog immer onverrekenbare verliezen. Medio 2010 gooit de heer C het roer bij BV D1 drastisch om. Hij stopt met alle oude activiteiten en start in BV D1 een nieuwe onderneming. Deze koerswijziging blijkt te werken. BV D1 maakt in 2011 voor het eerst sinds jaren weer winst. Ook na 2011 blijft BV D1 winst maken.

- d. Heeft de ontvoeging van BV D1 tot gevolg dat de fiscale eenheid winst moet nemen?
- e. Kan BV D1 voornoemde onverrekenbare verliezen compenseren met de door haar vanaf 2011 gemaakte winsten?

Opgave 3 (10 punten)

BV M houdt in 2007 alle aandelen in de niet in Nederland gevestigde laagbelaste beleggingsdeelneming X. De bezittingen van X bestaan voor 95% uit vrije beleggingen. De waarde in het economische verkeer van X bedraagt op 1 januari 2007 € 200.000 en op 31 december 2007 € 390.000. Het vestigingsland van X heft een winstbelasting van 2%. BV M maakt met haar eigen onderneming een winst van € 200.000. Het VPB-tarief is 25,5%.

- a. Hoeveel VPB is BV M verschuldigd na vermindering wegens deelnemingsverrekening?
- b. Verandert uw antwoord op vraag a. indien X in het vestigingsland subjectief is vrijgesteld?

Uitwerking tentamenopgave 1 (totaal 50 ptn)

Opgave a; relevante fiscale aspecten voor 2007 (5 ptn)

Voor 2007 zijn in principe alleen de beide leningen relevant. Voor wat betreft de betaalde optiepremie wordt verwezen naar het antwoord bij vraag b (2009).

Bij BVZ is sprake van een normale lening, onder marktconforme condities; dit betekent dat de rente voor BVZ tot de fiscale winst van BVZ behoort.

Voor BVM geldt een andere situatie. Gegeven is dat de lening van BVM functioneert als eigen vermogen. Hierdoor wordt de lening meegetrokken in de deelnemingsvrijstelling op grond van artikel 13, lid 5, sub b (juncto artikel 10,1, d). Dit betekent dat de ontvangen rente voor BVM in 2007 onbelast is.

Opgave b, relevante fiscale aspecten 2008 en 2009

2008(5 ptn)

Voor wat betreft de rentebetalingen wordt verwezen naar onderdeel a hiervoor.

Belangrijk zijn de afwaarderingen van de leningen door BVM en BVZ. Bij BVM leidt de afwaardering niet tot een fiscale kostenpost, gelet op het feit dat de deelnemingsvrijstelling van toepassing is (zie ook onderdeel a hiervoor).

Voor wat betreft de afwaardering van BVZ; hierop zijn de normale regels van goed koopmansgebruik van toepassing, zodat de afwaardering fiscaal wel in aanmerking kan worden genomen.

2009 (12 ptn)

In 2009 wordt door BVZ de optie uitgeoefend. De kostprijs deelneming bedraagt € 15.000, zijnde de uitoefenprijs van € 10.000 en de in 2007 betaalde optiepremie ad € 5.000. Verwezen wordt ondermeer naar het Falcons arrest (HR BNB 2003/34). Voor BVZ is voorts de koop van de afgewaardeerde vordering voor € 600.000 van belang. Deze vordering gaat tengevolge van de koop voor BVZ eveneens tot de deelnemingssfeer behoren, maar dan op grond van artikel 13, lid 4, sub b (meesleepregeling). De € 600.000 vormt dus onderdeel van de kostprijs deelneming.

Voor BVX vormt de in 2007 ontvangen optiepremie van € 5.000 een opbrengst uit hoofde van de deelnemingsvrijstelling, evenals de verkoopprijs van € 10.000. Het verlies van € 85.000 is voor BVX niet fiscaal aftrekbaar.

BVM verkoopt haar afgewaardeerde vordering aan BVZ. Hierop is de deelnemingsvrijstelling van toepassing, dus voor de winstbepaling van BVM heeft dit verder geen fiscale gevolgen.

Opgave c, relevante fiscale aspecten 2010 en 2011

2010 (10 ptn)

BVZ zet haar eigen lening, nominaal groot € 500.000, om in aandelenkapitaal. Nu de vordering is afgewaardeerd ten laste van in Nederland belastbare winst van BVZ, komt artikel 13ba in beeld (zie artikel 13ba, lid 2, sub a). Dit betekent dat op grond van het bepaalde in lid 1 een winst dient te worden genomen, ter grootte van de afwaardering, zijnde € 200.000. Op grond van de laatste volzin van lid 1 kan evenwel een opwaarderingsreserve worden gevormd van € 200.000. Per saldo behoeft BVZ derhalve geen winst te nemen.

2011 (18 ptn)

De relevante aspecten van de drie rechtshandelingen luiden als volgt:

- nu sprake is van een vervreemding, zodanig dat noch BVZ, noch een verbonden lichaam meer een deelneming in A Ltd. heeft, is sprake van een belaste vrijval van de opwaarderingsreserve van € 200.000 (artikel 13ba, lid 8). Hierover dient derhalve door BVZ fiscaal te worden afgerekend. Voor het overige valt de verkoop van de aandelen volledig onder de deelnemingsvrijstelling;
- op de verkoop van haar vordering realiseert BVM een winst van € 400.000 (verkoop à € 1 mio - € 600.000 kostprijs). Deze verkoopwinst is onbelast op grond van artikel 13, lid 4, sub b;
- BVY had in eerste instantie een deelneming in A Ltd. op grond van het bepaalde in artikel 13, lid 5, sub a. Deze toepassing van de deelnemingsvrijstelling op grond van de meetregelgeving eindigt evenwel op het moment dat BVX in 2009 haar aandelen in A Ltd. verkoopt. Op dat moment wijzigt de vrijgestelde deelnemingsfeer in de belaste sfeer (artikel 13, lid 14 is op deze situatie niet van toepassing, zodat de driejaarsperiode voor de aflopende deelneming in casu niet geldt). Er is derhalve sprake van compartimentering. Op basis van HR BNB 1997/101 dient in 2009 de kostprijs van de aandelen te worden vastgesteld op de waarde in het economische verkeer. Voor 2009 is gegeven dat de waarde nihil is, zodat BVY haar kostprijs van € 15.000 moet afwaarderen naar nihil. De afwaardering vindt plaats onder het regime van de deelnemingsvrijstelling. De verkoop in 2011 leidt voor BVY derhalve tot een belaste boekwinst van € 1 mio.

Standaarduitwerkingen eindtoets VPB d.d. 29.01.07

Opgave 2

A. (10 punten)

M heeft een vordering op D1 van € 1000.000. Deze komt voort uit een overeenkomst van geldlening en heeft zakelijke voorwaarden. Alhier is fiscaal geen sprake van een verstrekking van eigen vermogen, maar van vreemd vermogen. De vordering is geen hybride en wordt niet meegesleept in de deelnemingsvrijstelling. De afwaardering van de vordering vanwege de slechte financiële situatie bij M raakt de winst. Goedkoopmansgebruik staat toe om een verlies te nemen van € 500.000.

Voor de schuld van M bij KD geldt hetzelfde: zakelijke voorwaarden, fiscaal vreemd vermogen. Er is mogelijk wel een aftrekbeperking van toepassing. M heeft geld geleend van een verbonden lichaam (art 10a, lid 4 VPB) om aandelen in een lichaam te kopen dat na de verwerving met M verbonden is. De beperking van art. 10a, lid 1c VPB gaat op. De rente is niettemin aftrekbaar als wordt voldaan aan de voorwaarden van art 10a, lid 3 VPB (zakelijke overwegingen of compenserende heffing).

B. (10 punten)

Per 1 januari 2007 vormen M, D1, D2 en D3 een fiscale eenheid. Als schuldeiser (M) en schuldenaar (D1) voegen moeten de vordering en de schuld direct voorafgaande aan de voeging op dezelfde waarde worden gezet (bedrijfswaarde). Zie art. 15ab, lid 6 VPB. M heeft de vordering reeds afgewaardeerd naar die waarde. D1 moet een winst nemen van € 600.000.

D2 is een 13c-deelneming van M. Dat betekent dat de deelnemingsvrijstelling (dnv) geen toepassing vindt totdat de nog in te halen verliezen (€ 500.000) zijn goedge maakt. De voeging van D2 en M betekent dat art. 13c niet meer op kan gaan. D2 is immers geen deelneming meer van M. Om claimverlies tegen te gaan bepaalt art. 13c, lid 3 VPB dat M onmiddellijk voorafgaand aan het voegingstijdstip geforceerd winst moet nemen van € 500.000. Omdat art. 15ab, lid 1 VPB bepaalt dat M de aandelen D2 moet zetten op WEV (€ 400.000) dreigt dubbele heffing. Dit gaat de laatste volzin van art. 13c, lid 3 VPB tegen. Dat betekent dat M € 300.000 winst moet nemen op grond van art. 15ab, lid 1 VPB en het restant van € 200.000 op grond van art. 13c, lid 3 VPB.

C. (10 punten)

De fiscale eenheid maakt in 2007 een belastbare winst van 800.000. De voorvoegingsverliezen van D1 zijn verrekenbaar als D1 zelf winst beschikbaar heeft om die verliezen te kunnen verliezen. Er geldt een enkelsporige benadering (art 15ae, lid 1a VPB). De winst van de fiscale eenheid is mede opgebouwd uit een aan D1 toe te rekenen verlies van 200.000. Deze negatieve winst is het startpunt van de aan D1 toe te rekenen winst ter verrekening van haar voorvoegingsverlies (zie art 15ah, lid 1 VPB). Enige correcties moeten nog worden aangebracht.

D1 heeft binnen de fiscale eenheid een pand overgedragen aan D3. De in het pand aanwezige stille reserve van € 500.000 raakt de winst van de fiscale eenheid niet. Ook is die winst voor D1 niet volledig beschikbaar voor de voorvoegingsverliezen. Art. 15ah, lid 2b VPB rekent een afschrijving over de stille reserve toe aan D1. Dit betekent voor 2007: $3\% \text{ maal } \frac{€ 500.000}{2}$ (half jaar; overdracht op 1 juli) = € 7.500.

D1 heeft ook nog een schuld aan M. Deze schuld is weliswaar niet zichtbaar binnen de FE, maar moet ter berekening van de beschikbare winst worden meegenomen (art. 15ah, lid 3 VPB). D1 betaalt jaarlijks

5% rente aan M. Dit betekent dat de beschikbare winst verder daalt met 5% maal 1000.000 = € 50.000. Aan D1 is in 2007 per saldo een verlies toe te rekenen van € 242.500. D1 kan daarom geen voorvoegingsverliezen verrekenen in 2007. Het belastbare bedrag van de FE komt daarmee eveneens uit op € 800.000.

D. (10 punten)

De ontvoeging op 1.1.2010 van D1 heeft tot gevolg dat art. 15ai VPB opgaat. D1 heeft een vermogensbestanddeel binnen de FE overgedragen waarin ten tijde van de overdracht een stille reserve zat. Eind 2009 moet de FE het pand herwaarderen naar 1.100.000. Dit leidt tot een winst, omdat de fiscale boekwaarde van het pand voor het de FE op het ontvoegingstijdstip aanmerkelijk lager ligt (in ieder lager dan € 500.000). De FE kan de heffing van art. 15ai VPB beperken door met succes een beroep te doen op lid 2. Herwaardering vindt dan slechts plaats naar de wev ten tijde van de overdracht. Een afschrijving tussen het tijdstip van overdracht en het tijdstip van ontvoeging komt hierop nog in mindering. De escapes van lid 3 gaan hier niet op. Zo zijn nog geen zes kalenderjaren verstreken tussen de overdracht en de ontvoeging. Wellicht dat de overdracht heeft plaatsgevonden in het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

E. (10 punten)

D1 heeft bij ontvoeging nog immer onverrekenende verliezen. Omdat het uiteindelijke belang voor ten minste 30% is gewijzigd ten opzichte van het oudste verliesjaar (alle aandelen D1 zijn overgegaan naar een derde, C) speelt art. 20a, lid 1 VPB. Er is niet sprake van een niet-besmette aandelenoverdracht van lid 2. Wellicht dat lid 4 redding brengt, omdat het gaat om verliezen uit jaren waarin D1 een onderneming drijft. Als ten tijde van de AO het voornemen bestond om de bestaande werkzaamheden te laten inkrimpen tot minder dan 30%, gaat ook de escape van lid 4 niet op. Werkzaamheden die in samenhang met de AO zijn gestart, blijven hierbij buiten beschouwing (lid 5). Daar de onderneming van D1 na de AO wordt gestaakt, vindt lid 11 geen toepassing. Mogelijk dat lid 12 nog enig soulaas biedt. De FE kan de tot het vermogen van D1 behorende bestanddelen herwaarderen. Die herwaarderingswinst wordt toegerekend aan D1, waardoor D1 in 2009 nog winst beschikbaar heeft om haar voorvoegingsverliezen mee te verrekenen.

Opgave 3

A. (7 punten)

M maakt met eigen activiteiten een winst van € 200.000. M houdt alle aandelen in de laagbelaste beleggingsdeelneming (lbd) X. X is een 13a-lbd. De bezittingen van X bestaan voor ten minste 90 % uit vrije beleggingen. M moet de aandelen X jaarlijks waarderen op de waarde in het economisch verkeer. Dit betekent in 2007 een ongebruteerd voordeel van € 190.000. Bruteringscoëfficiënt tegen 100/95 (art. 13aa VPB) betekent een winst van € 200.000. De totale winst van M komt daarmee uit op € 400.000. VPB voor vermindering: 25,5% maal € 400.000 = € 102.000. Art. 23c geeft de vermindering: de laagste van 5% maal € 200.000 en 25,5% maal € 200.000 (lid 2). Vermindering is € 10.000. VPB na vermindering: € 92.000. De feitelijke heffing van 2% in het vestigingsland van X doet niet ter zake.

B. (3 punten)

Zou X subjectief zijn vrijgesteld, dan zegt art 13aa, lid 7a VPB dat art. 13aa VPB geen toepassing vindt. De voordelen uit hoofde van de lbd (€ 190.000) worden niet gebruteerd en van een deelnemingsverrekening is geen sprake. Art 13a VPB wordt niet terzijde gesteld en X blijft gewoon een lbd. Het herwaarderingsvoordeel van € 190.000 valt in de winst van M. Dit voordeel wordt behaald in de belaste sfeer.